नेपाल सरकार

शिक्षा मन्त्रालय

शिक्षा विभाग

उच्च माध्यमिक तहका शिक्षक पदको प्रतियोगितात्मक लिखित परीक्षाको पाठ्यक्रम

(सामुदायिक उच्चमाध्यमिक तह शिक्षक व्यवस्थापन निर्देशिका, २०७१ बमोजिम शिक्षा विभागबाट मिति २०७२।२।१२ मा स्वीकृत)

समय : ३ घण्टा

पूर्णाङ्क : १००, उत्तीर्णाङ्क : ५०

विशिष्टीकरण तालिका

क्र.स सं.	पाठ्यक्रमको क्षेत्र	संक्षिप्त उत्तर आउने प्रश्न सङ्ख्या	अङ्क भार	समस्या समाधानमूलक प्रश्न सङ्ख्या	अङ्क भार	जम्मा	कैफियत
१	**खण्ड (क) शिक्षा सम्बन्धी सामान्य जानकारी**						
१.१	नेपालको संविधान, शिक्षा ऐन नियम र राष्ट्रिय शिक्षा प्रणाली	१	५	-	-	५	
१.२	शिक्षा दर्शन,शिक्षा मनोविज्ञान र पेसागत दक्षता	२	५	-	-	१०	
	जम्मा	३		-	-	१५	
२	**खण्ड (ख) सम्बन्धित विषय र विषय शिक्षण**						
२.१	सम्बन्धित तहको न्यूनतम शैक्षिक योग्यता सम्बन्धी विषयवस्तुको ज्ञान	६	५	२	१०	५०	
२.२	उच्च माध्यमिक तहको सम्बन्धित विषयको पाठ्यक्रम र तत्सम्बन्धी विषयवस्तुको ज्ञान र प्रयोग	४	५	१	१०	३०	
२.३	शैक्षणिक योजना, व्यवस्थापन शिक्षण विधि, प्रविधि, शैक्षिक सामग्री र विद्यार्थी मूल्याङ्कन	१	५	–	–	५	
	जम्मा	११		३		८५	
	कुल जम्मा	**१४**		**३**		**१००**	

CamScanner

पाठ्यक्रमको विस्तृतीकरण

खण्ड (क)

शिक्षा र शिक्षणसम्बन्धी सामान्य जानकारी

१.१ नेपालको संविधान, शिक्षा ऐन नियम र राष्ट्रिय शिक्षा प्रणाली

- नेपालको प्रचलित संविधान
- शिक्षा ऐन, २०२८ र शिक्षा नियमावली, २०५९ (संशोधन सहित)
- उच्च माध्यमिक शिक्षा ऐन, २०४६ नियमावली, २०५२
- शिक्षक सेवा आयोग नियमावली, २०५७ (संशोधनसहित)
- शिक्षा मन्त्रालय र शिक्षा विभाग तथा विभागीयस्तरका निकायहरूको सङ्गठन तथा कार्यहरू
- राष्ट्रिय पाठ्यक्रम प्रारुप, २०६३
- शिक्षाका राष्ट्रिय तथा तहगत उद्देश्यहरू/सक्षमताहरू
- नेपालका विभिन्न शिक्षा आयोग तथा समितिका प्रतिवेदनहरू (२०११, २०२८, २०४९, २०५५, २०५८ - माध्यमिक तह र उच्च शिक्षासँग सम्बन्धित मात्र)
- चालु /आवधिक योजनामा शिक्षाको नीति र कार्यक्रम
- विद्यालय क्षेत्र सुधार कार्यक्रम (SSRP)
- स्थानीय स्वायत्त शासन ऐन, (२०५५) तथा नियमावली (२०५६)(शिक्षासँग सम्बन्धित मात्र)
- शैक्षिक सुचक एवम् तथ्याङ्कहरू (साक्षरता दर, खुद भर्ना दर, सहजै देखिने भर्ना दर)
- उच्च माध्यमिक तह शिक्षक व्यवस्थापन निर्देशिका, २०७१
- विद्यालय शिक्षामा सूचना तथा सञ्चार प्रविधिको प्रयोगसम्बन्धी निर्देशिका, २०६९
- स्थानीय पाठ्यक्रम विकास निर्देशिका, २०७१
- अनिवार्य आधारभूत शिक्षा कार्यान्वयन निर्देशिका, २०७१

१.२ शिक्षा दर्शन,शिक्षा मनोविज्ञान र पेसागत दक्षता

- शिक्षाका दर्शनहरु सम्बन्धी सामान्य जानकारी
- शिक्षा मनोविज्ञानको परिचय र आवश्यकता
- किशोरावस्थाका सिकारुको सामाजिक, बौद्धिक, संवेगात्मक र शारीरिक विकास तथा सिकाइमा यसको प्रभाव
- सिकाइमा उत्प्रेरणा जगाउने उपायहरू

CamScanner

- बाल अधिकारका लागि भएका प्रयास र त्यसको प्रयोग
- बालमैत्री विद्यालयको अवधारणा र यसको प्रयोग
- शिक्षक तालिम र शिक्षक विकास
- शिक्षकको पेसागत दक्षता अभिवृद्धिका उपायहरू
- शिक्षकका असल गुणहरू
- शिक्षकको आचार संहिता र पेसागत उत्तरदायित्व एवम् जवाफदेहिता
- शैक्षिक नेतृत्वको प्रभावकारिता र
- शिक्षण सिकाइ प्रक्रियामा परियोजना कार्य
- समन्वय एवम् सञ्चार सीप

खण्ड (ख)

सम्बन्धित विषय र विषय शिक्षण

२.१ सम्बन्धित तहको न्यूनतम शैक्षिक योग्यतासम्बन्धी विषयवस्तुको ज्ञान

- सम्बन्धित शैक्षिक योग्यताको पाठ्यक्रममा उल्लिखित विषयवस्तुको विषयवस्तुगत ज्ञान
- सम्बन्धित शैक्षिक योग्यताको पाठ्यक्रममा उल्लिखित विषयवस्तुको प्रयोग

२.२ उच्च माध्यमिक तहको सम्बन्धित विषयको पाठ्यक्रम र तत्सम्बन्धी विषयवस्तुको ज्ञान र प्रयोग

- पाठ्यक्रमको अवधारणा र पाठ्यक्रमका आधारभूत पक्षहरू
- उच्च माध्यमिक तहको पाठ्यक्रमको अध्ययन
- उच्च माध्यमिक तहको पाठ्यक्रम र तत्सम्बन्धी विषयवस्तुको ज्ञान र प्रयोग
- सम्बन्धित विषयको पाठ्यक्रमको अध्ययन र प्रयोग :
    - विषयगत उद्देश्य/विषयगत सक्षमता
    - विषयवस्तुको क्षेत्र र क्रम
    - शिक्षण प्रक्रिया
    - मूल्याङ्कन प्रक्रिया
- पाठ्यक्रमको प्रभावकारी कार्यान्वयन
- पाठ्यपुस्तक, शिक्षक निर्देशिका र शिक्षण स्रोत सामग्री
- सम्बन्धित विषयको पाठ्यक्रमको मूल्याङ्कन
- शिक्षण सिकाइ सुधार योजना (TIP) निर्माण र प्रयोग
- शैक्षिक गुणस्तर अभिवृद्धि
- पाठ्यक्रमको परिमार्जन र सुधार

२.३ शैक्षिक योजना, व्यवस्थापन, शिक्षण विधि, प्रविधि,शैक्षिक सामग्री र तिनको प्रयोग तथा विद्यार्थी मूल्याङ्कन

CamScanner

- शैक्षणिक योजना, तिनको निर्माण र प्रयोग
- अतिरिक्त तथा सहकार्यकलापको प्रयोग
- कक्षा कोठामा सामाजिक विविधताको व्यवस्थापन
- सामाजिक न्याय,समाहित शिक्षा र समावेशी शिक्षा
- विषेश आवश्यकता शिक्षा
- खुला तथा दूर शिक्षा एवम् वैकल्पिक विद्यालय शिक्षा
- विद्यालय सुधार योजना, गाउँ तथा नगर शिक्षा योजना, जिल्ला शिक्षा योजना
- शैक्षिक परियोजनाहरू, सहश्राव्दी विकास लक्ष्य, सबैका लागि शिक्षा
- विद्यालय, समुदाय सम्बन्ध र समन्वय
- शिक्षासँग सम्बन्धित गैरसरकारी, सामुदायिक तथा पेसागत सङ्घ संस्था र तिनको भूमिका
- विद्यालय व्यवस्थापन समिति, शिक्षक अभिभावक सङ्घ
- विद्यालय सुशासन र विद्यालयको सामाजिक परीक्षण
- स्थानीय शैक्षिक साधन स्रोत पहिचान, सङ्कलन र परिचालन
- सन्दर्भ तथा स्रोत सामग्रीको छनौट र प्रयोग
- विषयगत शिक्षण विधि, शिक्षण सिकाइ प्रक्रियामा नवीनतम प्रविधि र तिनको प्रयोग
- शैक्षिक सामग्रीको छनौट निर्माण, प्रयोग र भण्डारण
- शैक्षिक सुपरिवेक्षण र त्यसको प्रयोग
- उपचारात्मक शिक्षण
- विद्यार्थी मूल्याङ्कन र परीक्षा :
    - मूल्याङ्कनको अवधारणा, प्रचलित साधन र तिनको प्रयोग
    - निर्माणात्मक र निर्णयात्मक मूल्याङ्कन
    - विशिष्टीकरण तालिका निर्माण र प्रयोग
    - प्रश्नपत्र र उत्तर कुञ्जिकाको निर्माण र प्रयोग
    - प्रश्न भण्डारको निर्माण, संरक्षण तथा प्रयोग

द्रष्टव्य :

१. सबै प्रश्न अनिवार्य हुने छन् ।

२. भाषा विषय बाहेकका अन्य सबै विषयका प्रश्नपत्र नेपाली वा अङ्ग्रेजी वा दुवै भाषामा हुनेछ र तिनको उत्तर अङ्ग्रेजी वा नेपाली भाषामा लेख्न सकिनेछ । भाषा विषयको हकमा भने जुन भाषा विषय हो प्रश्न पनि सोही भाषामा हुनेछ र तिनको उत्तर पनि सोही भाषामा लेख्नु पर्नेछ ।

CamScanner